

ගැබ්ගෙල පිළිකා වැළැක්වීම සඳහා හියුමන් පැපිලෝමා වෛරස (HPV) එන්නත

සාමාන්‍යයෙන් අප විෂබීජ ලෙස හඳුන්වන වෛරස් බැක්ටීරියා වැනි රෝග කාරක ජීවීන් මිනිසාට කෙටිකාලීන ආසාදන සහ රෝගාබාධ ඇති කරයි. නමුත් සමහර රෝගකාරක ජීවීන්ගේ ආසාදන සිරුර තුළ කාලයක් පැවතිය හැකි අතර කල්ගතවීමේදී පිළිකා වැනි තත්වයක් කරාද වර්ධනය විය හැක. දැනට සොයාගෙන ඇති කරුණු අනුව පිළිකාවලින් 20% කට පමණ වෛරස් ආසාදන හේතු වේ.

එන්නත් බොහෝවිටම, රෝගකාරක ජීවීන් මගින් මිනිසාට ඇතිවන කෙටිකාලීන බෝවන රෝග වැළැක්වීමට යොදා ගන්නද, වෛරස මගින් ඇතිවන දිගුකාලීන බෝනොවන රෝග වැළැක්වීමටද ඒවා භාවිතා කළ හැක. උදාහරණ ලෙස 2006 වසරේ සිට ජාතික ප්‍රතිශක්තිකරණ වැඩසටහනට එක්කරන ලද හෙපටයිටිස් (B) එන්නත (දැනට මෙය පංච සංයුජ එන්නතේ එක් එන්නතකි) මගින් දිගුකාලීනව හෙපටයිටිස් (B) වෛරසය මගින් ඇතිවන අක්මාවේ පිළිකා ඇතිවීම වළක්වාලීම සිදුකෙරේ.

හියුමන් පැපිලෝමා වෛරසය (HPV) එන්නත, පිළිකාවන් වැළැක්වීමේ අරමුණින් ජාතික ප්‍රතිශක්තිකරණ වැඩපිළිවෙලට එක්කළ දෙවන එන්නත ලෙස හඳුන්වා දිය හැක.

හියුමන් පැපිලෝමා වෛරස (HPV) යනු එකිනෙකට සමානකම් දක්වන වෛරස් වර්ග 100 කින් පමණ සැදුම්ලත් වෛරස කාණ්ඩයකි. මෙම කාණ්ඩයේ එක් එක් වෛරසය එයටම ආවේණික වූ යම් කිසි අංකයකින් හඳුන්වන අතර එය එම වෛරසයේ ජාන ප්‍රභේදය ලෙස හැඳින්වේ.

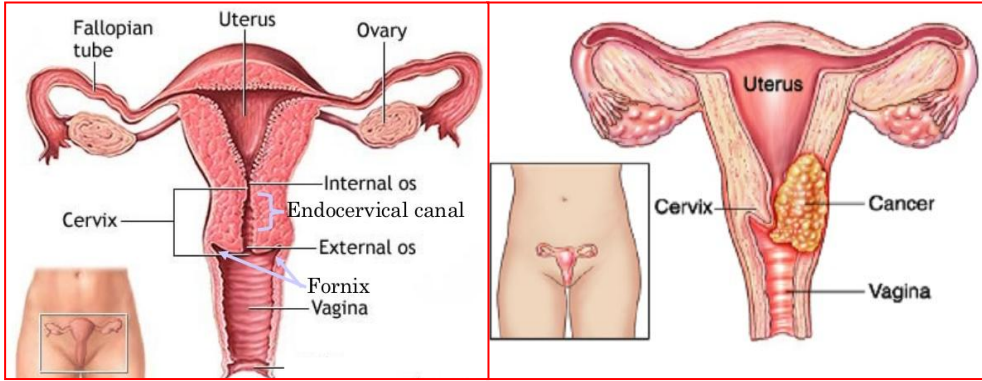
හියුමන් පැපිලෝමා වෛරසය කාණ්ඩයේ වෛරසවලට සම සහ ශ්ලේෂ්මල පටල (මුඛ කුහරයේ, ප්‍රජනක පද්ධතියේ අදාළ ආස්තර වැනි) මත ජීවත්වීමේ හැකියාව ඇත. මෙම වෛරස මෙලෙස සම හෝ ශ්ලේෂ්මල පටල මත ජීවත්වීම පමණකින් කිසිදු බාහිර රෝග ලක්ෂණයක් ඇති නොවන අතර, විවිධ සාධක වල බලපෑම මත සිරුරින් ඉවත්වී යාමද සිදුවිය හැක.

නමුත් හියුමන් පැපිලෝමා වෛරස වල සමහර පිළිකාකාරක ප්‍රභේද ඇත. මෙවැනි පිළිකාකාරක ප්‍රභේද සම හෝ ශ්ලේෂ්මල පටල මත ජීවත් වූ පමණින් කිසිදු බාහිර රෝග ලක්ෂණයක් ඇති නොකළ ද කාලයක් යම් ආස්තරයක් මත ජීවත්වීමේදී එම ආස්තරයේ ඇති සෛලවල වෙනස්කම් සිදු කිරීම දැකිය හැක. මෙම වෙනස්කම් කල්යාමේදී පිළිකා බවට වර්ධනය වේ. හියුමන් පැපිලෝමා වෛරස ආසාදනයෙන් පසු එය පිළිකාවේ වඩාත් පැතිරුණු දරුණු අවධියට පත්වීමට සාමාන්‍යයෙන් වසර 10 ක පමණ කාලයක් ගතවේ.

හියුමන් පැපිලෝමා වෛරසයේ පිළිකාකාරක ප්‍රභේද 16 සහ 18 වඩාත්ම බහුල පිළිකාකාරක ප්‍රභේද ලෙස හඳුනාගෙන ඇත. ගැබ්ගෙල පිළිකාවලින් 99.7% ක් ම කුමන හෝ හියුමන් පැපිලෝමා වෛරස ප්‍රභේදයකින් ඇතිවන අතර, 70% ක්ම ඇතිවන්නේ ප්‍රභේද 16 සහ 18 මගින් වේ. HPV එන්නත ලබාදීම මගින් ප්‍රධාන වශයෙන්ම මෙම ප්‍රභේද 16 සහ 18 මගින් ඇතිවන ගැබ්ගෙල පිළිකාවට ආරක්ෂාව ලැබේ.

පණිවිඩය :- ගැබ්ගෙල පිළිකා වලින් වැඩි ප්‍රමාණයක් හියුමන් පැපිලෝමා වෛරස මගින් ඇතිවන අතර, HPV එන්නත මගින් එය වළක්වා ගත හැක.

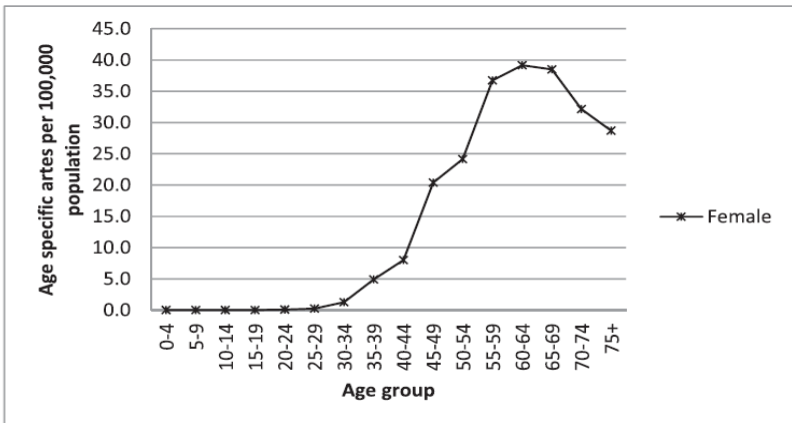
ගැබ්ගෙල සහ ගැබ්ගෙල පිළිකාව යනු කුමක්ද ?

ගැබ්ගෙල පිළිකාව යනු වලක්වා ගත හැකි පිළිකා තත්වයකි. ලෝකයේ ගැබ්ගෙල පිළිකාවලට වැඩිපුරම ගොදුරු වන්නේ වයස අවුරුදු 30-55 ක් අතර කාන්තාවන් වන අතර මෙය කාන්තාවන්ගේ මරණ සඳහා ප්‍රධානතම හේතුවක් ලෙස හඳුනාගෙන ඇත. ලෝකයේ කාන්තාවන්ට ඇතිවන පිළිකා අතුරින් 12% ක්ම ගැබ්ගෙල පිළිකා වන අතර වසරකට ගැබ්ගෙල පිළිකා නිසා 266,000 ක් පමණ කාන්තාවන් සංඛ්‍යාවක් මිය යන බව සොයාගෙන ඇත. තවද, මෙම මරණ වලින් 85% ක් ම සිදුවන්නේ දියුණු වෙමින් පවතින රටවල වීමද විශේෂයකි. ගැබ්ගෙල පිළිකා වැළැක්වීම සඳහා විධිමත් ක්‍රියාමාර්ග නොගතහොත් තවත් වසර 10 ක් පමණ ගත වූ විට පිළිකා මගින් සිදුවන මරණ වලින් 25% ක් ගැබ්ගෙල පිළිකා නිසා සිදුවනු ඇත.

ඇස්තමේන්තු වලට අනුව ශ්‍රී ලංකාවේ කාන්තාවන් මිලියන 7.52 ට ගැබ්ගෙල පිළිකා ඇතිවීමේ අවදානම ඇත. තවද, ශ්‍රී ලංකාවේ කාන්තාවන් 1395 ක් පමණ වසරකට ගැබ්ගෙල පිළිකාවට ගොදුරු වන අතර 814 ක් පමණ ගැබ්ගෙල පිළිකා මගින් මිය යන බව පිළිකා පර්යේෂණ සම්බන්ධ අන්තර්ජාතික නියෝජිතායතනය (IARC) පවසයි. ශ්‍රී ලංකාවේ කාන්තාවන් අතර ඇතිවන පිළිකා අතුරින් 10% ක්ම ගැබ්ගෙල පිළිකාවයි.

ජාතික පිළිකා මර්ධන වැඩසටහනේ දත්තවලට අනුව, ගැබ්ගෙල පිළිකාවට ගොදුරු වීම වයස අවුරුදු 30 දී පමණ ආරම්භ වන අතර කාන්තාවන් වැඩිම පිරිසක් ඊට ගොදුරු වන්නේ 30-55 අතර කාලයේදීය. වයස් කාණ්ඩ අනුව ගැබ්ගෙල පිළිකා වාර්තා වීම පහත රූප සටහනේ දැක්වේ.

Source: National Cancer Control Programme

Age specific rates- Cervix uteri

පණිවිඩය :- ශ්‍රී ලාංකික කාන්තාවගේ ජීවිතයේ වැදගත්ම අවධියේදී ගැබ්ගෙල පිළිකාවට බඳුන් වීමෙන් ඔවුන්ගේ පවුල් සංස්ථාවට ඇතිවන බලපෑම සුළුපටු නොවේ.

ගැබ්ගෙල පිළිකා වැළැක්වීම

ප්‍රතිකාර මගින් ගැබ්ගෙල පිළිකාව තවදුරටත් පැතිරීම හා අතිකුත් සංකූලතා වැළැක්වීම (Tertiary Prevention)

ගැබ්ගෙල පිළිකාව නිසා හෝ එය සිරුරේ වෙනත් ස්ථානවලට පැතිරීම නිසා හෝ ඇතිවන රෝග ලක්ෂණ සමග රෝහල්වලට පැමිණෙන රෝගීන්ට අදාල පරීක්ෂණ සිදුකර නියමිත ප්‍රතිකාර ලබා දීම මගින් රෝගය තවදුරටත් පැතිරීම සහ සංකූලතා ඇතිවීම වැළැක්වීම තෘතීයික වැළැක්වීම (Tertiary Prevention) ලෙස හැඳින්වේ.

මේ සඳහා රෝගීන්ට ලබාදෙන ශල්‍යකර්ම, විකිරණ සහ ඖෂධ ප්‍රතිකාර සඳහා ඉතා විශාල වියදමක් දැරීමට රජයට සිදුවේ. නමුත් සංකූලතා වැඩි බොහෝ දුරට පැතිරුණු පිළිකා සමග පැමිණෙන රෝගීන්ගේ ජීවිත බේරා ගැනීම දුෂ්කර කාර්යයකි. එම නිසා මෙලෙස ප්‍රතිකාර ලබන රෝගීන්ගෙන් වුවද විශාල ප්‍රමාණයක් අකාලයේ මිය යන බව රෝහල් සංඛ්‍යාලේඛන මගින් සනාථ වේ. මෙලෙස කාන්තාවන් මිය යාම පවුලට මවක් හෝ බිරිඳක් අහිමි වීමකි. ගැබ්ගෙල පිළිකා වැළැක්වීමට සාර්ථක එන්නතක් තිබියදී ඇතිවන මෙම මරණ පහසුවෙන්ම වළක්වාගත හැකි මරණ ලෙස හැඳින්විය හැක.

පූර්ව පිළිකා අවධියේදී ගැබ්ගෙල පිළිකාව කල්තියා හඳුනා ගැනීම සහ ප්‍රතිකාර කිරීම (Secondary Prevention)

ගැබ්ගෙලේ පිටත ආස්තරයේ සෛලවල හියුමන් පැපිලෝමා වෛරසය මගින් ඇතිකරන වෙනස්කම්, වීදුරු කදාවක් මතට ගන්නා සෛල අන්වීක්ෂයකින් පරීක්ෂා කර හඳුනා ගැනීමට හැකිය. මෙය පැප් පරීක්ෂණය [Papanicolau (Pap) test] ලෙස හැඳින්වේ. මෙලෙසම HPV - DNA පරීක්ෂාව ද සමහර රටවල ගැබ්ගෙල පිළිකා කලින් හඳුනා ගැනීමට භාවිතා කෙරේ. ඉහත පැප් පරීක්ෂණය සහ HPV-DNA පරීක්ෂණය යන පරීක්ෂණ දෙකම හෝ ඉන් එකක් ගැබ්ගෙල පිළිකාවේ පූර්ව පිළිකා අවධිය හඳුනා ගැනීමට බොහෝ රටවල භාවිතා වේ. සෞඛ්‍ය යටිතල පහසුකම් අඩු රටවල ඇසිටික් අම්ලය හෝ ලුගෝස් අයඩින් යොදා ගැබ්ගෙල පියවි ඇසින් පරීක්ෂා කිරීම මගින් ගැබ්ගෙලේ පූර්ව පිළිකා අවධි හඳුනාගැනීම සිදුකරනු ලැබේ.

පැප් පරීක්ෂාව පූර්ව පිළිකා තත්වය හඳුනා ගැනීම සඳහා සාර්ථක ක්‍රමයක් ලෙස හඳුනාගෙන ඇති අතර ලෝකයේ බොහෝ රටවල මෙය පිළිකා වැළැක්වීමේ ක්‍රමෝපායක් ලෙස ස්ථාපිත කර ඇත. අවුරුදු 21-65 ක් අතර වයසේ පසුවන කාන්තාවන් සෑම වසර 3-5 ට වරක්ම පැප් පරීක්ෂාව සිදුකර ගත යුතු බව අනුමත කර ඇත. ශ්‍රී ලංකාවේ සෞඛ්‍ය වෛද්‍ය නිලධාරී කාර්යාල මගින් ක්‍රියාත්මක වන සුවනාරී සායන හරහා පසුගිය වසර 20 ක පමණ සිට, වයස අවුරුදු 35 වයසේ කාණ්ඩයේ (සහ ඊට වැඩි) කාන්තාවන් සඳහා පැප් පරීක්ෂාව ලබාදීම සිදුකරනු ලැබේ.

නමුත් තවමත් ගැබ්ගෙල පිළිකාවේ පැතිරුණු දරුණු අවධි සමග රෝගීන් රෝහල් වලට වාර්තා වීම දැකිය හැක. මෙයට හේතුවක් ලෙස, ගැබ්ගෙල පිළිකාවෙන් ඇතිවන බාහිර රෝග ලක්ෂණ මතුවන්නේ පිළිකාවේ උග්‍ර අවස්ථාවට පත්වූ පසුව බව හඳුනා ගත ඇත.

හියුමන් පැපිලෝමා වෛරස (HPV) එන්නත්කරණය (Primary Prevention)

ගැබ්ගෙල පිළිකා ද ඇතුළුව හියුමන් පැපිලෝමා වෛරසය මගින් ඇති කරන රෝග වළක්වාලීමට HPV ප්‍රභේද 2 ක් හා HPV ප්‍රභේද 4 ක් ඇති එන්නත් ලෙස ලෝකයේ දැනට එන්නත් වර්ග 2 ක් භාවිතා කරනු ලැබේ. මෙම එන්නත් දෙකෙහිම පිළිකා කාරක

හියුමන් පැපිලෝමා වෛරස 16 සහ 18 ජාන ප්‍රභේද අඩංගුවන අතර, එන්නත් ප්‍රභේද 4 ක් ඇති එන්නතේ ඊට අමතරව HPV 6 සහ 11 යන ප්‍රභේද ද අඩංගු වේ.

2014 වසර වන විට රටවල් 58 ක් (එනම් ලෝකයේ රටවල් වලින් 30%) ඔවුන්ගේ ජාතික ප්‍රතිශක්තිකරණ වැඩපිළිවෙල හරහා ගැහැණු දරුවන්ට HPV එන්නත ලබාදීම ආරම්භ කර තිබේ. ශ්‍රී ලංකාව අයත්වන දකුණු ආසියාතික රටවල් අතුරින් භූතානය, බංග්ලාදේශය, තේපාලය සහ ඉන්දියාවේ සමහර ප්‍රාන්ත වල HPV එන්නත ලබා දීම සිදුකරන අතර මියන්මාරය සහ තායිලන්තය ද එන්නත් හඳුන්වාදීම සඳහා සැලසුම් සකස්කරමින් පවතී.

2010 වසරේ සිට ප්‍රභේද 2 ක් අඩංගු HPV එන්නත ද 2012 වසරේ සිට ප්‍රභේද 4 ක් අඩංගු HPV එන්නත ද ශ්‍රී ලංකාවේ පෞද්ගලික අංශයෙන් ලබාගත හැකිව තිබේ.

නමුත් සෞඛ්‍ය අමාත්‍යාංශයේ වසංගත රෝග විද්‍යා අංශය 2017 ජූලි මාසයේ සිට ප්‍රභේද 4 ක් අඩංගු HPV එන්නත ජාතික ප්‍රතිශක්තිකරණ වැඩසටහනට ඇතුළු කිරීමට කටයුතු සම්පාදනය කර ඇත. මෙමගින් ගැහැණු දරුවන්ට නොමිලේ එන්නත ලබා ගැනීමට අවස්ථාව උදාවේ.

එන්නත් වල සුරක්ෂිතභාවය පිළිබඳ ජගත් උපදේශක කමිටුව අනිකුත් සියළු එන්නත් වලට මෙන්ම HPV එන්නතේ ද අතුරු ආබාධ පිළිබඳව දැඩි ලෙස හා ක්‍රමානුකූල ලෙස විමර්ශන සිදුකරයි. මෙම කමිටුව මගින්, පවතින දත්ත පදනම් කරගෙන 2016 ජනවාරි වලදී HPV එන්නත භාවිතා කරන රටවල්වලට අදාළ දත්ත සලකා බලා HPV එන්නතේ ආරක්ෂිත බව නැවත වරක් තහවුරු කර ඇත.

සාරාංශය

- 2017 වසරේ සිට HPV එන්නත ජාතික ප්‍රතිශක්තිකරණ වැඩසටහනට අනුගත කර ඇත.
- එය පාසල් මට්ටමින් දරුවන්ට ලබාදීම සිදුකරනු ඇත.
- වයස අවුරුදු 10 සම්පූර්ණ කළ 6 වසරේ ඉගෙනුම ලබන ගැහැණු දරුවන්ට මෙම එන්නත ලබා දෙනු ලැබේ.
- ජාන ප්‍රභේද 16 සහ 18 මගින් ඇතිකරන ගැබ්ගෙල පිළිකාවෙන් සම්පූර්ණ ආරක්ෂාව ලැබීමට මෙම එන්නත මාත්‍රා 2 ක් ලබාගැනීම අත්‍යවශ්‍ය වේ.
- HPV එන්නත් දෙක අතර අවම වශයෙන් මාස 6 ක කාල පරතරයක් තිබිය යුතුය.
- යම් හේතුවක් නිසා පාසලේදී මෙම එන්නත ලබාගැනීමට නොහැකිවූ ගැහැණු දරුවන්ට සෞඛ්‍ය වෛද්‍ය නිලධාරී කාර්යාලවලදී එන්නත ලබා ගැනීමට කටයුතු සලසා ඇත.
- HPV එන්නත aTd එන්නත සමග එකම දිනයේ දී වුවද ලබාදීම සිදුකළ හැක.
- HPV යනු ආරක්ෂාකාරී එන්නතකි. මෙමගින් අනිකුත් එන්නත්කරණ ක්‍රියාවලියේදී මෙන් වේදනාව, රතු වීම වැනි සුළු ස්ථානීය අතුරු ආබාධ ඇතිවිය හැකි නමුත් දරුණු අතුරු ආබාධ අවම බව වාර්තා වී ඇත. නමුත්, වෙනත් ඕනෑම එන්නතක් ලබා දීමෙන් පසු මෙන්ම මෙහිදී ද අතුරු ආබාධ ඇතිවීම පිළිබඳව සෞඛ්‍ය කාර්ය මණ්ඩලය දැඩි විමසිල්ලෙන් පසුවී අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගනු ඇත.
- ගැබ්ගෙල පිළිකාව වළක්වා ගත හැක. HPV එන්නත ගැබ්ගෙල පිළිකාවලින් 70% වලක්වන සාර්ථක ආරක්ෂිත එන්නතකි. 6 වසරේ ඉගෙනුම ලබන දරුවන්ට HPV එන්නත ලබා දීම සහ වයස 35 දී පැප් පරීක්ෂාවට ලක්වීම මගින් කාන්තාවන්ට ගැබ්ගෙල පිළිකාවෙන් උපරිම ආරක්ෂාව ලබා ගත හැක.

වැඩි විස්තර

Human papillomavirus vaccines: WHO position paper, May 2017, Weekly epidemiological record, No 19, 2017, 92, 241–268. http://www.who.int/immunization/policy/position_papers/hpv/en/

වසංගත රෝග විද්‍යා අංශය

සෞඛ්‍ය, පෝෂණ හා දේශීය වෛද්‍ය අමාත්‍යාංශය, 231, ද සේරම් පෙදෙස, කොළඹ 10. දුරකථනය 0112 695112